

Speech van prof. Dr. Herman Balthazar, afscheidnemende Vlaamse voorzitter van CVN ter gelegenheid van de installatie van de nieuwe Commissie

Brussel, Errerahuis, donderdag 24 mei 2012

Mijnheer de Minister-President,
Mijnheer de Ambassadeur,
.....

Op 17 januari 1995, in de prestigieuze ruimte van het Antwerpse Museum voor Schone Kunsten, was ik een trotse en verheugde participant-toeschouwer bij het ondertekenen van zeer belangrijke verdragen tussen Nederland en Vlaanderen.

Artikel 7 van dit verdrag voorziet de werking van een Commissie wiens opdracht in één zin geformuleerd is: "De Commissie evalueert de uitvoering van dit Verdrag en brengt ter zake advies uit." En belangrijk is ook Artikel 8 waarin periodiek overleg staat voorgeschreven met de Algemeen Secretaris van de Nederlandse Taalunie, sinds 1980 het eerste verdragsrechtelijke monument van Vlaams-Nederlandse samenwerking.

Nederland en Vlaanderen zijn samen aan het werk op vele terreinen, in vele initiatieven, in vele officiële en privaatrechtelijke instellingen en organisaties. De twee verdragen, Cultureel Verdrag en Taalunieverdrag, beschouw ik als staatkundige erfgoedmonumenten. De kracht er van, de zorg er over, hangt af van dat bonte geheel van samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland. Het gaat om de wil van regeringen om het verdrag au sérieux te nemen; het gaat om de waakzaamheid van de parlementen; het gaat over de doordringingsgraad op het niveau van provinciale en lokale besturen; het gaat om de veelheid en de dynamiek van de initiatieven en organisaties op het middenveld; het gaat tenslotte over de brede publieke opinie.

In dit geheel van consideransen moet men realist en voluntaristisch zijn. Het realisme noopt ons tot het inzicht dat Nederland en Vlaanderen niet op dezelfde wijze oordelen over de potentiële noodzaak en/of de meerwaarde van samenwerking. Deze verschillen zijn merkbaar van de regeringen tot de brede publieke opinie. Deze verschillen krijgen wisselende accenten in het licht van een wisselend politiek-maatschappelijk klimaat. Het voluntarisme vraagt om doorheen deze verschillen van inzicht en deze wisselingen van het tijdsklimaat toch over de waarde en de kracht van de Vlaams-Nederlandse samenwerking te waken.

Het is mijn overtuiging en mijn ervaring dat de CVN een factor van dit voluntarisme kan zijn. Allerminst wil ik deze factor in een hiërarchische rangorde plaatsen. Het is één van de factoren die moet zoeken – onophoudend en creatief – naar samenwerking met andere factoren, maar de leden, die door de beide regeringen zijn benoemd in uitvoering van Artikel 7, mogen wel op hun strepen staan.

Op 2 april 1998 is in 's Hertogenbosch de eerste CVN geïnstalleerd. De eerste Vlaamse voorzitter was Hugo Weckx, die in zijn hoedanigheid van Vlaams minister mede-ondertekenaar was van het Cultureel Verdrag. De eerste Nederlandse voorzitter was Frits Niessen, die vanaf de start de compagnon was van Jozef Deleu in de Vlaams-Nederlandse Stichting "Ons Erfdeel". Samen met een sterke ploeg hebben zij onder meer gewerkt aan de organisatie van de Eerste Culturele Conferentie Nederland-Vlaanderen, in Gent, november 1999. Ook dan was ik als gouverneur-medegastheer, getuige van de uitstralingskracht van deze conferentie met meer dan 600 deelnemers en met 97 aanbevelingen uit de verschillende werkgroepen. Het was op de slotdag in de Gentse Universiteitsaula dat de ministers Van der Ploeg en Anciaux het Nederlands-Vlaamse akkoord meedeelden over de oprichting van een Vlaams-Nederlands Huis in Brussel, de eerste aankondiging over het ontstaan van De Buren.

In Amsterdam, in de Beurs van Berlage, werden op 13 mei 2006 de Commissieleden geïnstalleerd, die vandaag het roer overdragen aan een nieuwe ploeg. Ik was zeer blij dat ik het voorzitterschap mocht delen met Wim Van Gelder, mijn oud-collega en Zeeuwse buurman, met wie ik op het veld al zo veel jaren de vruchtbare ervaring van samenwerking had beleefd. Ik dank je zeer hartelijk, goede vriend Wim. Het ging er in de CVN soms niet zo goed aan toe als in Oost-Vlaanderen en Zeeland, maar ook in de tegenslagen heeft onze solidariteit en verstandhouding nooit een barst vertoont. Dank je, Wim.

Dank ook, oprechte dank aan alle Commissieleden met wie we eensgezind een nieuwe koers bepaalden en met wie we eensgezind bleven wanneer de stormwinden gingen blazen. Daarom, om die eensgezindheid te onderlijnen dank ik Vlamingen en Nederlanders, vrouwen en mannen door elkaar, in alfabetische volgorde: Joop Daalmeijer, Wivina De Meester, Jari Demeulemeester, Margot Gerené, Guy Janssens, Harry Martens, Dorine Scheerhout, Annick Schramme, Greetje Van den Bergh, Dick Van den Bout. Hartelijke en erkentelijke dank ook aan Linde van den Bosch, algemeen secretaris van de NTU. Zij was in de termen van het Verdrag een trouwe, loyale en creatieve waarnemer in onze Commissie.

Ik ga geen tijd misbruiken om het verhaal van de voorbije 6 jaar uit de doeken te doen. Alleen dit: met nog maar eens een parafrase op de grote Willem Elsschot: tussen droom en daad stonden veel te lang onzekerheid en praktische bezwaren en ook weemoed, die niemand wou verklaren.

In het najaar 2006 gingen wij aan de slag. De basislijn van onze werking verschoof van een veelheid aan ongevroegde adviezen naar een net van kleinere ontmoetingen met ervaringsdeskundigen en experts rond verschillende sleutelthema's van het Verdrag. Projectsubsidies van de beide bewindslieden belast met Welzijn lieten ons toe ook dit onderdeel van het Verdrag te bestrijken. Dan gingen we kijken naar de nieuwe plannen voor het huis van De Buren omdat we graag, omwille van de synergie, daar ook een onderkomen zouden vinden. Tenslotte waren wij eensgezind om in januari 2009 een originele "Grande Messe" te organiseren: een éénmalige "Grote Ontmoeting", 10 jaar na de eerste grote Culturele Conferentie in Gent. Rond het thema "Creativiteit en innovatie: culturele zuurstof voor de economie" werd "De Grote Ontmoeting" in de Antwerpse Arenbergschouwburg op 31 januari 2009 een groot succes, maar sommigen wilden het zo niet begrijpen. We zaten toen

immers al enkele maanden met problemen aan het roer. In februari 2008 werd ons de mededeling gedaan dat een of andere vorm van evaluatie op komst was om te kijken hoe de krachten in de Vlaams-Nederlandse samenwerking een betere synergie konden bereiken. De Commissie keek er positief naar uit. Helaas is er toen veel mis gelopen en dat heeft elk lid van de Commissie betreurd. Vooral de onzekerheid en de lange duur van het evaluatieproces heeft verlamd gewerkt. En een ongeluk komt nooit alleen zegt men. In juli 2009 verdwenen onze twee topmedewerkers. Algemeen secretaris Wilfried Vandaele werd Vlaams parlements lid. Adjunct algemeen secretaris Mieke Langenberg-Tissot van Patot volgde haar man op diplomatieke post in Georgië. Wilfried en Mieke hadden soms uiteenlopende meningen, maar hun ervaring en inzet was voortreffelijk groot en in de gegeven omstandigheden onmisbaar. In de onzekerheid over de besluitvorming na de evaluatie konden we hen niet vervangen. Pas in mei 2010 konden we één van onze Commissieleden, Guy Janssens, bereid vinden om deeltijds en tijdelijk de functie van algemeen secretaris op te nemen. We konden, gezien zijn ervaring, geen betere vinden. Wij zijn je zeer dankbaar, beste Guy. Je kon slechts steunen op een zeer dun geworden ploeg medewerkers waarvan de vaste krachten, de administratief secretaris Christophe Blomme en projectleider Charlotte Rommes grote en erkentelijke dank verdienen.

De stormwinden zijn bedaard. We hebben hoopvol geluisterd naar de positieve boodschappen van de Minister-President van de Vlaamse Regering en van de Ambassadeur namens de Nederlandse regering. De CVN blijft een rol spelen en het is hoopvol dat beide regeringen uitmuntende mensen hebben benoemd om het gedeblokkeerde roer over te nemen. De uittredende Commissieleden wensen jullie goede heil toe. Herstel de averij en zorg voor nieuwe vaarroutes en nieuwe bevrachting. Ergens in de vloot van de samenwerking Vlaanderen-Nederland blijven wij aan jullie zijde staan.

Herman Balthazar